

Gedachtenis van de gestorvenen

Voorganger: Bert de Wit

Lezing uit het Oude Testament: Psalm 46 (NBV)

Lezing uit het Nieuwe Testament: Marcus 13:14-27

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus – thuis en hier in de kerk,

Het zijn geen vrolijke verhalen die we zojuist hebben gehoord. Maar toch hoorde ik aan het begin iets grappigs. In het opschrift van Psalm 46 – misschien heb je het ook gehoord. Dat begint met: 'Voor de koorleider. Van de Korachieten' – en dan: 'Een lied op de wijs van De jonge vrouwen'. Dat wordt als aanwijzing gegeven voor het zingen van deze psalm: '...op de wijs van De jonge vrouwen'.

Zulke aanwijzingen worden vaker gegeven bij de psalmen, maar het is onduidelijk wat ermee wordt bedoeld. Daar is wel onderzoek naar gedaan en er zijn theorieën, maar niemand weet precies hoe het zit. Misschien een bekend lied in die tijd: 'De jonge vrouwen'. Of het verwijst naar een bepaalde stijl van zingen. Maar hoe het ook zij, ik kan me niet voorstellen dat de wijs van 'De jonge vrouwen' treurig en zwaarmoedig is.

Op de wijs van de meisjes... Dat kan toch alleen muziek zijn met levenslust, lichtvoetig, waar je op kunt dansen? Dan denk je toch niet aan begrafenismuziek? Of aan zo'n zware psalm?

Want deze psalm is bepaald geen huppelliedje. Het gaat er heftig aan toe - je zou er bang van worden als je het leest. Moet je je vóórstellen: de aarde wankelt, bergen storten in – de hele planeet gaat ten onder! Je ziet een kolkende, kokende watervloed, hoge golven die bergen doen beven. Het lijkt op het verhaal van de zondvloed – van Noach en de ark: alles komt weer onder water te staan. Alles keert terug naar de toestand van vóór de schepping, voor de scheiding tussen de wateren, toen alles nog woest en ledig was.

Stel je voor dat de hele schepping wordt teruggedraaid. Dan gaat de wereld ten onder met de mensen en al.

Zing dat maar eens op de wijs van 'De jonge vrouwen'. Hoe moet dat dan klinken?

Hoe zing je het uit als je de ondergang tegemoet gaat? Dan raak je toch in paniek?

Als meisjes in paniek raken hoor je ze niet meer zingen. Dan beginnen ze te gillen, of ze worden héél stil. Zo werkt paniek: je staat verstijfd of je gaat er als een haas vandoor.

Je weet in elk geval niet wat je doet. Alles loopt je uit de hand.

Zoiets overkomt je ook als iemand uit jouw leven wegvalt. Iemand met wie je je leven intens hebt gedeeld. Dan wordt alles omver gehaald. Je leven stort ineen.

Je blijft niet alleen achter met verdriet – nee, álles wordt anders.

Je wordt 's morgens anders wakker, in een ander leven.

De zon schijnt anders, geluiden klinken anders.

Het eten smaakt minder, het huis voelt vreemd.

Je herkent jezelf niet meer.

Als die ene wegvalt, dan wankelt de aarde, dan beven de bergen...

Hoe kun je dan zingen?

Hoe krijg je het voor elkaar om níet in paniek te raken?

Dat kan alleen wanneer je – in alle hectiek – een rustpunt hebt. Een innerlijk houvast, een diep vertrouwen. En dat is precies waar Psalm 46 mee inzet:

‘God is voor ons een veilige schuilplaats,
een betrouwbare hulp in nood’.

Zo begint de psalm, en het wordt met andere woorden twee keer herhaald, als een refrein:

‘De HEER van de hemelse machten is met ons,
onze burcht is de God van Jakob’.

Ik denk dat dit refrein de toon zet van de psalm. Dit refrein maakt de psalm lichtvoetig, zodat het kan worden gezongen op de wijs van ‘De jonge vrouwen’.

De psalm zet in met vertrouwen, daarna komen pas de dreigingen. Die volgorde is essentieel, denk ik. Andersom zou het niet kunnen. Als de psalm zou beginnen bij dat dreigende onheil, dan zou het vertrouwen wel eens ver te zoeken kunnen zijn.

Als wij beginnen met te letten op wat er misgaat in de wereld en op alles wat dréigt mis te gaan - dan vinden we niet iets waar we op kunnen vertrouwen. Er gáát momenteel nogal wat mis in de wereld. De pandemie is nog niet eens het ergste.

Wat staat ons te wachten als de klimaatverandering doorzet? Dan stijgt niet alleen de zeespiegel, dan komt er ook een stroom van klimaatvluchtelingen op gang. Grote delen van de wereld veranderen in woestijn. Terwijl andere gebieden onder water komen te staan. Dan zullen oorlogen worden gevoerd om water en energiebronnen. De kloof tussen steeds meer armen en steeds minder rijken wordt steeds dieper. Mensen komen steeds meer tegenover elkaar te staan. En dank zij sociale media weet je dat je niemand kunt vertrouwen.

Als je daarmee begint, hoe kom je dan ooit bij God terecht?
Hoe vind je dan ooit vertrouwen?

Als je begint bij al die onrust, dan kom je daar niet meer uit. Als je zoekt naar Gods hand in het onheil dat ons overkomt, dan verdwaal je in je eigen bange vermoedens.

Dan ga je nog denken dat God grillig is en onbetrouwbaar. En dan heb je alle reden tot paniek.

Als we God zoeken achter de dingen die gebeuren, dan kom we nooit dichterbij Hem.

Wij kunnen uit de chaos niet Gods bedoelingen afleiden.

Vaak proberen we dat wel – vooral dominees kunnen dat niet laten – maar daarmee maken we de verwarring alleen maar groter. Ik kan proberen om de pandemie of de natuurrampen te duiden als tekenen van de eindtijd die wijzen op het laatste oordeel. Daarbij kan ik verwijzen naar het boek Openbaring. Of naar de toespraak van Jezus waar we een stukje van gelezen hebben. Dan ben ik verzekerd van succes. Dan zit iedereen ademloos te luisteren. En dan jaag ik iedereen de stuipen op het lijf.

Maar dan ben ik wel verkeerd bezig. Want dan begin ik aan de verkeerde kant.

Dan begin ik te tasten in het duister, in plaats van te reiken naar het licht.

Jezus heeft die onheilspellende dingen niet gezegd om mensen bang te maken. Hij heeft geen informatie gegeven over hoe het zal aflopen met de wereld. Hij zegt in de eerste plaats: ‘Jullie hoeven dat niet te weten’. ‘Het komt jullie niet toe dat te weten.’

Geen mens die het weet – ook geen dominee. Ook de engelen in de hemel weten het niet. Zelfs Jezus zelf wist het niet. ‘Alleen onze hemelse Vader’, zegt Jezus.

Die weet het. En op Hem kun je vertrouwen.

Als ik zou verkondigen dat God er achter zit, achter de rampen en het onheil dat ons overkomt, dan zou ik verkeerd bezig zijn. Net zo verkeerd als wanneer ik tegen iemand die persoonlijk door een ramp getroffen is, door ziekte, of die een geliefde heeft verloren, zou zeggen dat God daar ongetwijfeld een bedoeling mee heeft.

Dat biedt geen enkele troost.

Dan krijg je het gevoel dat God jou in de steek laat.

En ik zou als predikant jóu in de steek laten.

Dan zou ik mijn roeping mislopen. Nog afgezien van het feit dat ik Gods naam zou misbruiken.

Wat moet je dán zeggen in zo’n situatie? Valt er dan niks te zeggen over al die ellende? Moeten we stilzwijgend toezien hoe de wereld vergaat? Dat lijkt mij niet de bedoeling.

Jezus zegt in zijn toespraak over die rampen en dat onheil: 'Dat is het einde niet'. Dat zijn dingen die nu eenmaal gebeuren. Maar je hoeft niet bang te zijn dat de wereld vergaat.

Jezus zegt een paar keer: 'Wees waakzaam!' Let goed op en blijf bij de les.

Dan zul je zien dat God met ons is, zelfs als de wereld wankelt. Gods liefde zal nooit vergaan, al vergaat ook de wereld. Alle dingen en alle mensen gaan voorbij, maar als alles is vergaan dan blijft de liefde over. God die liefde is, is mét ons, alle dagen, tot de voltooiing van deze wereld. Dan zal zijn liefde alles en iedereen vervullen.

Als je iets wil zeggen, laat het dan dit zijn. Want dat is het enige wat er toe doet!

Wij weten niet meer dan een ander.

Wij kunnen niet beter dan de rest.

Maar wij mogen vertrouwen op die Ene – de HEER van hemelse machten die met ons is, als een vaste burcht in een wankel bestaan.

We zouden er misschien beter van kunnen zingen. Maar of we nu spreken of zingen, laten we het doen op de wijs van 'De jonge vrouwen'. Dan zingen we het uit, mét die Ene, bij wie zelfs in de hemel wordt gedanst.

Amen.